

SVENSKA CANADA-TIDNINGEN HAS THE LARGEST CIRCULATION OF ANY SWEDISH NEWSPAPER IN CANADA

Svenska Canada-Tidningen

The Swedish Canada News

ARG. (YEAR) 29.

LÖSNUMMER 10 CENTS.

WINNIPEG, MANITOBA, TORSDAGEN DEN 28 JULI 1921.

LÖSNUMMER 10 CENTS.

No. 30

Politisk vecko-revy för Canadas folk.

Albertas farmare bereda sig på att övertaga regeringstämman. Doherty går skarpt till rätta med industrikaptenerna. Järnvägarna vägra att ingå på en förlikning.

H. GREENFIELD ALBERTAS NÄSTA KABINETTCHIEF?

H. W. Wood, president av U. F. A., förklarade f. v. att ingen skulle bli istånd att antaga eller förkasta premiärministerkapet, förrän de nyvalda medlemmarna av U. F. A. hållit sin konferens. Han påpekade samtidigt att istånd att antaga eller förkasta premiärministerkapet, förrän de nyvalda medlemmarna av U. F. A. hållit sin konferens. Han påpekade samtidigt att istånd att antaga eller förkasta premiärministerkapet, förrän de nyvalda medlemmarna av U. F. A. hållit sin konferens.

Wood vägrat. Farmarmötet pågår i skrivande stund och först nästa vecka kunna vi meddela resultatet därav. Ett federalt val denna höst är praktiskt taget en säkerhet, förklarade f. v. den liberala parlamentsledamoten Jacques Bureau från Three Rivers, Que., som då besökte Winnipeg. "Stewartregeringens nederlag i Alberta är en tydlig vink om, vad som kommer att hända till den nuvarande administrationen i Ottawa", yttrade han. "Folket i Alberta hade intet emot premiärminister Stewart, men de ansåg att det var tid för ombyte. Hon. Frank Oliver sade mig för två veckor sedan, då jag befann mig i Edmonton, att Stewartregeringen skulle lida nederlag." Han ansåg att Meighen regeringen borde redan för en tid sedan ställt sina platser till förfogande och efter vad som nu hänt, höll han före, att de ej kunde sitta kvar mycket längre.

Styrelsen för Canadian National and Grand Trunk järnvägarna vägrade f. v. att överlämna frågan om löneförhöjningar till en förlikningsnämnd. Järnvägspersonalen förklarar att järnvägarnas oräknlighet att svara på deras ansökan om förlikning gör det till en lagfråga. De ansåg att denna handlingssätt skapar en lockout samt gör styrelsen skyldig till \$1,000 böter om dagen, intill den tid, då frågan är justerad. Man hoppas kunna avvärja strejk.

Industrikaptenerna flingo en dag f. v. sina fiskar varma av jordbruksminister Manning Doherty, som talade inför en publik på 4,000 personer i Burlington, Ont. Han klandrade dem för deras brist på moraliskt mod i jämförelse med farmarna, vilka acceptat stora förluster och prisnedsättningar utan att knota och kl. väi ökat sin produktion i Canadagarnas 400,000 acres.

I Frankrike byggs man numera aeroplan för två - helst nio sitta. Polischef John A. Gustafson i Tulsa, Okla., förklarades av jury f. v. vara skyldig till att ha misbrukat sin post. Grover Bergdoll, den amerikanske värnpliktskollektören, kan ej utlämnas till Canada på grund av ett gammalt fördrag mellan Canada och Tyskland, som man just i dagarna upptäckt. Det ökanda amerikanska Legion får således stå med lång näsa.

Domare E. S. Smith förklarade f. v. att guvernör Len Small i Illinois var skyldig att underkasta sig arrestering på angivelse av missbruk av statskassan under den tid, då han var statskassör. Small har hotat med att låta straffprocesserna skydda sig mot häktning.

Det kommer att dröja till medio augusti, innan farmarna övertaga regeringstämman i Alberta, ty de nuvarande kabinettsmedlemmarna ha åtskilliga departementala affärer att se till först, innan de äro redo att frätträda. Det väntas att detta mellanrum passas farmarna, vilka nu på tid på sig organiserar utan att behöva rusa för tvärt.

Från Calgary meddelas den 24 da att H. W. Wood är den enda man, som är allvarligt påtänkt för premiärministerkapet. Farmarna samlas nu denna vecka i Calgary för att rådgöra. I det fall att Mr Wood vägrar påtaga sig denna ansvar finnas flera kandidater för ämbetet, nämligen George Hoadley och Herbert Greenfield. Kabinetten kommer troligen att ha minst tre medlemmar som ej tillhöra U. F. A.

I tidsansåg man det som praktiskt säkert att H. Greenfield av Westlock kommer att beklida premiärministerposten på grund av att H. W.

Indiens strid inför nationell frihet.

Ledaren av den indiska frihetsrörelsen, Gandhi, förklarar, att massorna i Indien i oktober i år skola vara färdiga till aktion för att tilltvinga sig en självständig regering (Swaraj). Denna aktion, om vilken Gandhi icke närmare uttalar sig, kommer att bli stark nog för att lamsla den brittiska regimen. Så mycket har i alla fall Gandhi låtit förstå, att han icke räknar med någon våldsam aktion, utan med något slags passiv motstånd och han tror, att en nationell revolution kan segra även med detta medel.

Den yttersta flygeln av nationalisterna delar icke denna Gandhis uppfattning och bereder sig därför på väpnat ingripande. De ha dock beslutat sig för att låta Gandhi göra sitt försök, i säker förvissning, att den engelska regeringen kommer att använda sig av alla våldsmedel för att bekämpa Gandhis aktion. Men då är tiden kommen för ett väpnat ingripande av de revolutionära nationalisterna under ledning av bröderna A. H.

Tre hundra nykterhetsvänner, som beviljat tiotonde Nordiska nykterhetskongressen, ha avfärdat resolutioner, som skarpt klandrar Frankrike, Spaniens och Portugals åtgärder i att

bekämpa förbudsrörelsen genom bötkotter, säger ett telegram från Stockholm den 14 dennes. Delegationen beslöt att begagna alla tillgängliga medel för att hindra de vinproducerande länderna att tvinga mot förbudsrörelsen i Norge och de andra nordiska länderna. Många planer för alkoholförbrukningsmiskandade diskuterades vid kongressen. Professor Johan Bergman, som nu är vid universitetet i Dorpat, Estland, utstakade en plan för utsträckandet av nykterhetsrörelsen till de europeiska universitet. Emile Rathou, som representerade de svenska nykterhetsvännerna, redogjorde för de medel vilka användas i Sverige för att kontrollera spritförbrukningen. Pastor David Österlund från Augustanasynoden tillkännagav det nyligen hållna synodalmötet beslut att använda sig av alla våldsmedel för att bekämpa Gandhis aktion. Men då är tiden kommen för ett väpnat ingripande av de revolutionära nationalisterna under ledning av bröderna A. H.

Studerar nu kolonisering.

Prof. Helge Nelson från Lund är uti Canada för att studera vår kolonisering. Varifrån få nog av vete?

PROFESSOR Helge Nelson

Lunds universitet är på besök i Canada samt har ett tvåfaldigt uppdrag. Hans första uppdrag är att för svenska regeringen studera koloniseringssystemet. Hans observationer här och i Förenta Staterna kommer Sverige till stor del att draga nytta av, då det gäller att utarbete planer för att befolkningens egna obebodda landsdelar. För det andra kommer han såsom geograf söka finna svaret till, vad Europas ekonomiska vetenskapsmän fråga sig: "Hur lång tid kommer Canada fortsätta att vara ett veteexporterande land, eller på grund av naturoraker att omvägas till vad vi kalla "mixed farming"?"

Prof. Nelson påstår att den svenska regeringen numera inser sanningen av emigration av dess folk till andra länder än sådana betänklighetsfulla förut att ansträngningar måste göras för att söka behålla större delar av den arliga emigrationen genom att placera sitt eget folk på de obebodda delarna av landet. En inlandsbanas utbyggnad till mellan Göteborg och Östersund. Denna järnväg utgår från de rika delarna av södra Sverige och fortsätter norrut till Kiruna och Grönvik. Samt sträcker sig genom landets centrum. Av de ett tusen miljoner ton av världens finaste järnmalm, som Sverige utskäpar, går för närvarande bara hälften utomlands. Järnvägens genomskärning ökar skogsströket med fin skog, tillhörande staten; men äga, linnes stora områden av gott land, där värderna av svenska hemskötska skola placeras.

Bortgången tidningsman.

Redaktör Johan Person nedlägger sin penna efter en hedrande bana.

Var en pennans storman.

EN STORMAN inom den svenska amerikanska pressen har fallit. Redaktör Johan Person är ej mer. Personiken kände vi honom blott för några månader sedan. Han var en välkänd journalist och redaktör för den svenska amerikanska pressen. Han var en riddare utav fruktan och tadel och manlig förtroende att sitt svar. Han besatt en hjärtat och själens bildning som få. Vile Du i frid, Johan Person! Ditt minne kommer att länge leva bland ättlingarna av Sveas gamla stam. Vi göra ihop och honorer vid din grav. Tack för vad du varit, tack för vad du utrett för svensk kultur! Med denna hyllningsgård överlämnas vi ordet åt din personliga vän, redaktör N. F. Brown, vilken hastat att skriva ned denna minnelse för Svenska Canada-Tidningen.

Ett brev från Chicago. När jag höll det i handen, var det något, som sade mig, att det icke innehöll goda nyheter. Och så var även fallet. Det stod helt kort: "Johan Person avlid för några dagar sedan."

Dödsbrevet kom väl icke alldeles oöfvent. Men det träffade dock som ett slag. Vi skiljdes visst jag, att Johan Person i flera år varit en sanna skicklig, att han ledit mer än han till människorna veta, men jag trodde dock ej, att jag aldrig mer skulle få se honom. Dödsbrevet lästes även i nästan varje brev, jag fick från honom. För några månader sedan skrev han, att han var nöjd, ty man hade en man i reserv vid den tidning han redigerade - "när jag trillar av pinnen." I ett annat brev sade han, att nästa gång han lämnade sitt kära Chicago, så gick färdens antingen till Sverige eller till graven. Person kom aldrig till festerlandet, som han icke sett på över trettio år, och där han hade hoppats få sluta sina dagar. Färdens gick till graven.

Den yngre ramsen, strå: Johan Person, som följde. Han var född i Asarum, Blekinge, 1863. Hans fader var snickare. Vid nio månaders ålder förlorade han sin mor, "den första och största förlusten", som han själv brukade säga. Han genomgick Karlshagens läroverk och Växjö gymnasium, där han avlade studentexamen. År 1889 kom han till Amerika och 1895 inträdde han i den svenska amerikanska pressen. Han har tjänstgjort vid flera tidningar och rest från kust till kust. Han har varit redaktör vid Svenska Tribunen; Skandinaviska, Worcester, Mass.; Svenska Amerikanaren; Vestkusten, San Francisco; Svenska Amerikanska Posten; Minneapolis, samt Svenska Kuriren, där han sist tjänstgjort. Person har dessutom medarbetat i några andra svensk-amerikanska tidningar, mest under signaturen "Cornelius Corcob." I några år skrev han även artiklar för Svenska Canada-Tidningen. Han har även utgivit två böcker - I Svensk-Amerika (1906) och Svenska amerikanska studier (1912).

(Forts. å sid. 4.)

En ovanlig och god metod.

Bulgarien har nu en lag om obligatoriskt arbete istället för krigstjänstplikt. Har börjat att tillämpas.

BULGARIEN har funnit en metod för sitt rekonstruktionsarbete, som är egendomlig i sitt slag och blivit användt ånnorlunda, men nöjningen kommer att accepteras av andra om resultatet blir tillfreds.

Ställande, såsom skäl är att vänta. Ett år sedan antog parlamentet en lag, som stadgade, att den obligatoriska krigstjänsten skulle utbytas mot obligatoriskt arbete. Många ansåg, att en sådan lag icke skulle komma till genomförande. När så några månader senare regeringen meddelade, att lagen skulle införas, och att 30,000 unga bulgarer skulle giva ett år till arbete i regeringens tjänst, blev några nyräddade regeringar oroliga och sånde meddelanden till de allierade, att Bulgarien höll på att bryta fredsfördraget, som stadgar, att Bulgarien icke får hålla någon reguljär armé. De påstodo, att en armé av arbetare var i själva verket en dold reguljär. En kommission tillsattes att anställa undersökningar och resultatet av dessa blev, att regeringen tilltills att enforceras nämnda lag.

Detta är det första försöket i Europa att istället för obligatorisk krigstjänst införa obligatoriskt arbete. Allt i medborgare - män och kvinnor - mellan 19 och 45 år tillförbindas att offra en del av sin tid för det allmänna. De, som äro i militärtjänst och för skulle ha använt 2 eller 3 år i krigstjänst, tillförbindas att arbeta ett år med spade, hacka, yxa eller skovel, för regeringen. Andra vilka skulle ha tjänat i 30 eller 60 dagar i reserven, få nu giva 10 dagar av varje år åt det allmänna tjänst och sysselsättas med att reparera vägar eller transportera skorden från fälten till järnvägsstationerna eller hamnarna. Lagen stadgar, att då det icke finnes någon militärisk utbildning i landet, skola män och kvinnor vara lika skyldiga till allmänt arbete, men för närvarande har kvinnornas inkallande uppskjutits. De inkallas senare, när regeringen anser deras arbete behövt för sina ändamål.

Ännu finnes de, som förmena, att militärisk utbildning meddelas under sken av arbete för regeringen, men undersökningar bestyrka, att någon sådan icke förekommer. Något militäriskt förekommer visserligen i deras organisation, men detta är också allt. De inkallade indelas i plutoner, och arbetsledarna eller förmännen utgöras av f. d. officerare. En viss militärisk disciplin anses nödvändig för att upprätthålla ordningen, men användes endast för detta ändamål.

På grund av finansiella svårigheter har regeringen icke kunnat utkalla mera än 10,000 män av de 30,000, som lagen medger. Dessa män indelas i grupper och ställas till disposition, där de behöva användas. De är anordnade till destinationsorten, såndas de till barackerna såsom det fordom var regel för soldaterna. Forna officerare taga dem om hand och föra dem gruppsvis till det arbete som de skola utföra. Arbetet fortgår från kl. 7 till 11 f. m. och från 3 till 7 e. m. Regeringen består dem med god kost och kläder.

För närvarande äro de 10,000 utskrivna fördelade i tre grupper. Den

(Forts. å sid. 4.)

En titt ner uti Europas politiska gryta.

Sovjet-Ryssland har nu utsikt att få delta uti avväpningskonferensen i Washington. Nya tvistigheter i Oberschlesien på grund av Frankrikes hållning.

ETT FÖRDRAG EMELLAN FRANKRIKE SAMT POLEN.

De brittiska, italienska och franska kommissionärerna i Oberschlesien avsåge f. v. en rapport, i vilken de begärde att förstärkningar sändes till de allierade okkupationsstyrkorna. En Warszawakorrespondent i Rom förklarade f. v., att han från säkraste källa hört att ett fördrag avslutats mellan Frankrike och Polen beträffande den ekonomiska och militära politiken i Oberschlesien. Polen skall enligt detta underhålla en stående armé på 600,000 man och Frankrike skall ge en guldfranc per dag och "man för deras underhåll. Om Frankrike lyckas lösa frågan, har Polen lovat Frankrike rättighet att utveckla alla gruvor i Pless och Rybnik distriktet.

Premiärminister Briand sände den 22 ds. ett telegram till Berlin med begäran att regeringen ser till att de nya franska trupper få en säker genomresa till Oberschlesien. Franska kabinetten anser sig ej kunna följa Storbritanniens vink om att ej sända mer trupper.

Stilleståndet i förhandlingarna mellan Storbritannien och Frankrike beträffande Oberschlesien har nu blivit betydligt komplicerat på grund av tyska utrikesministerns vägran att transportera nya franska trupper. Ställningen är nu mycket allvarsam men Frankrike har gått med på att till den 4 augusti sammankalla ett möte av högsta rådet för att då söka få en lösning på frågan.

Okring 25 personer blevo f. v. dödade under strider mellan de ytterligare nationalistiska karabinjärerna samt kommunisterna i Sarzana i provinsen Genua.

Den italienska regeringen vann den 23 ds. en vacker seger i deputeradekammaren genom att erhålla en förtydligande omröstning med 166 rösters majoritet. Regeringen fick rättighet att göra slut på de nu ligg varstades pågående striderna mellan nationalisterna och kommunisterna, som varje dag kräver flera liv.

Sovjet-Ryssland har nu hopp om att bli inbjuden till avväpningskonferensen i Washington, enligt vad som meddelades från London den 24 ds. Man bereder sig redan på att sända utrikesminister Tchitcherin och undersekreterare Zinovief till Washington. Rysslands hopp är baserat på tvänne punkter. Den första är övertygelsen om att president Harding's förslag verkligen är ett försök att tillförsäkra ständig världsfred och Rysslands ledare hålla före att detta också är Rysslands mål. Den andra är att problemet i fjärran östern är det viktigaste för Ryssland. Sovjetmyndigheterna hoppas att det skall ointetgöras Japans intrång i den fjärran östra republiken, vilket de förklara i verkligheten skapat ett kristillstånd mellan Ryssland och Japan. Både vännen och motståndare till sovjetregimen anse

Den republikanska tariffbillen, som beräknas ge U. S. \$500,000,000, antogs f. v. av kongressen.

Två medlemmar av brittiska parlamentet anlände f. v. till U. S. för att undersöka hur förbudsarbetet där verkade.

Rumänska riksdagen söges vara beredd på att ge mannen rättighet att ha mer än en hustru, ifall de så önska.

Clemenceau har förklarat att det var han, som vann kriget. Först hade han att kämpa emot tyskarna, sedan emot de delade allierade och sist emot den franska kamraren. Men han vann - så nu veta vi det.

Enligt regeringens i U. S. senaste censurrapport uppgår invånareantallet i Förenta Staterna till 105,710,620, därav 94,822,431 vita, 10,463,018 negrer, 242,953 indianer, 111,025 japaner, 61,686 kineser, 5,603 filippiner, 2,205 hinduer, 1,230 från Korea, etc. För cirka 10 år sedan funnos 81,731,957 vita, 9,827,763 negrer, 265,683 indianer, 72,157 japaner, 71,531 kineser, etc. Ökningen bland den vita rasen är mer än 16 procent, negrernas 6 procent, etc.

I 'patriotismens' missbrukade tecken.

Ungefär när stormaktskriget slutade förvånade en av Lord Nordcliffes tidningar sina läsare med berättelsen om, hur en grupp brittiska patrioter gjort riket en oöverdrigt tjänst genom att i Schweiz ställa den tyska färgindustriens hemlighet.

Vissa amerikanska firmor äro nu i besittning av dessa samma hemligheter, men hur man kommit åt dem, skryter man inte över, högt U. S. "alien property custodian" fick alla tyska formler, som äro registrerade "private sale" till Chemical Foundation i landet och han sålde dem vidare, varav han själv numera är president.

Så numera äga privata firmor i England och Amerika de tyska formelerna. En av de amerikanska firmorna är DuPont Co. Den uppges ha "kommit överens med Levenstein Co. (Ltd.) i England att uppdela världen i två halvor sålunda, att DuPont blir fri från konkurrens i Nord-, Central- och Sydamerika samt Levenstein över återstoden av världen. Den andra betydande amerikanska färgfirmen är Allied Chemical Co. DuPonts tillgångar äro 280 millioner dollars; Allied Chemicals 283, tillsammans åttakilligt över halva miljarden.

(Forts. å sid. 4.)

Den industriella situationen i Storbritannien förbättras nu långsamt och de första rapporten visar, att det f. v. var 100,000 man mindre arbetslösa än näst föregående vecka. Genom det att gruvarbetarna upptagit arbetet ha även andra industrier kunnat göra detsamma. Varje anställning göres nu för att återvinna den förlorade koltraden.

Fastän tecken tyda på att ullenindustin tager sig åt den nuvarande situationen så pass allvarligt, att man inom ledande kretsar söker få till stånd ett sex månaders moratorium. En ledande firma har redan fått löfte om anstånd för sin skuld på en halv miljon engelska pund sterling.

Både i London och Dublin anser man nu att utsikterna till fred i Irlandsfrågan äro optimistiska. Ett annat fremsnöte hölls i förra veckan mellan den iriska ledaren De Valera och andra irländska storheter samt George Lloyd i syfte att åvägbringa fred mellan England och Irland. Då detta skrevs, hava inga uppgifter rörande resultatet av underhandlingarna kommit till allmänhetens kännedom. Men av allt att döma äro utspekterna goda, att ett bättre förhållande skall inträda mellan de två grannlanderna. De Valera har återvänt till Irland med Storbritanniens förslag med tvisternas tilläggande.

Tyskland konsumerar nu tio miljoner flaskor champagne per år istället för sex miljoner före kriget.

Den republikanska tariffbillen, som beräknas ge U. S. \$500,000,000, antogs f. v. av kongressen.

Två medlemmar av brittiska parlamentet anlände f. v. till U. S. för att undersöka hur förbudsarbetet där verkade.

Rumänska riksdagen söges vara beredd på att ge mannen rättighet att ha mer än en hustru, ifall de så önska.

Clemenceau har förklarat att det var han, som vann kriget. Först hade han att kämpa emot tyskarna, sedan emot de delade allierade och sist emot den franska kamraren. Men han vann - så nu veta vi det.

Enligt regeringens i U. S. senaste censurrapport uppgår invånareantallet i Förenta Staterna till 105,710,620, därav 94,822,431 vita, 10,463,018 negrer, 242,953 indianer, 111,025 japaner, 61,686 kineser, 5,603 filippiner, 2,205 hinduer, 1,230 från Korea, etc. För cirka 10 år sedan funnos 81,731,957 vita, 9,827,763 negrer, 265,683 indianer, 72,157 japaner, 71,531 kineser, etc. Ökningen bland den vita rasen är mer än 16 procent, negrernas 6 procent, etc.

Ungefär när stormaktskriget slutade förvånade en av Lord Nordcliffes tidningar sina läsare med berättelsen om, hur en grupp brittiska patrioter gjort riket en oöverdrigt tjänst genom att i Schweiz ställa den tyska färgindustriens hemlighet.

Vissa amerikanska firmor äro nu i besittning av dessa samma hemligheter, men hur man kommit åt dem, skryter man inte över, högt U. S. "alien property custodian" fick alla tyska formler, som äro registrerade "private sale" till Chemical Foundation i landet och han sålde dem vidare, varav han själv numera är president.

Så numera äga privata firmor i England och Amerika de tyska formelerna. En av de amerikanska firmorna är DuPont Co. Den uppges ha "kommit överens med Levenstein Co. (Ltd.) i England att uppdela världen i två halvor sålunda, att DuPont blir fri från konkurrens i Nord-, Central- och Sydamerika samt Levenstein över återstoden av världen. Den andra betydande amerikanska färgfirmen är Allied Chemical Co. DuPonts tillgångar äro 280 millioner dollars; Allied Chemicals 283, tillsammans åttakilligt över halva miljarden.

Den 21 juli röstade representanternas hus i kongressen om en tariffbill som ger egenskap, varigenom blott en skyddstull skapas av dessa amerikanska färgmakare frihet från konkurrens där i landet, utan ett faktiskt förbud etableras mot all import av färger.

Såvida ni har på er något annat än sjögräs eller djurskinn, så får ni betala för detta och betala dyrt. Saken sker i patriotismens tecken och i namn av skydd åt en späd industri.

I själva verket betyder det att hela den amerikanska nationen göres skattskyldig till DuPont and Allied Chemical.

Morris Hillquist, den amerikanske socialistledaren, vägrades f. v. att stiga i land i England.

Till att efterträda Johan Person vid Svenska Kuriren i Chicago, vars fränfille vi nämna å annat ställe, har utsetts redaktör Nils F. Brown i Minneapolis, som tillträder denna befattning den 1 augusti. Red. Brown har den senaste tiden vikarierat vid Svenska Amerikanska posten, under den tid då sagda tidnings medarbetare haft semester.